

POSTANOWIENIE

Dnia 17 listopada 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Sychowicz (przewodniczący)

SSN Maria Grzelka (sprawozdawca)

SSN Zbigniew Kwaśniewski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 17 listopada 2005 r., skargi W. G. na przewlekłość postępowania w sprawie I PKN (...) Sądu Najwyższego

oddala skargę

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 20 października 1993 r. Sąd Rejonowy w I. oddalił powództwo powoda W. G. o przywrócenie do pracy. Sąd Wojewódzki w B. wyrokiem z dnia 9 grudnia 1993 r. rewizję powoda od tego orzeczenia oddalił. W dniu 11 grudnia 1997 r. powód złożył skargę o wznowienie postępowania w powyższej sprawie. Skargę rozpoznał Sąd Wojewódzki – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w B., który, postanowieniem z dnia 15 grudnia 1997 r. odrzucił skargę. W wyniku kasacji powoda, Sąd Najwyższy – Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, postanowieniem z dnia 24 marca 1998 r. sygn. akt I PKN (...)/98 uchylił zaskarżone postanowienie i zniósł postępowanie wywołane wniesieniem skargi o wznowienie postępowania oraz przekazał sprawę w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Wojewódzkiemu – Sądowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w B. ze wskazaniem, że Sąd ten przekaże sprawę Sądowi Rejonowemu, ponieważ ten ostatni Sąd, a nie Sąd Wojewódzki, który w sprawie objętej skargą o wznowienie nie orzekał reformatoryjnie, był Sądem, który ostatnio orzekał co do istoty sprawy a zatem – był właściwy do rozpoznania skargi. Sąd Rejonowy w I. odrzucił skargę o wznowienie

postępowania, a Sąd Okręgowy w B. oddalił zażalenie powoda. Kasację powoda Sąd Najwyższy oddalił postanowieniem z dnia 23 marca 2000 r. sygn. akty I PKN (...)/99.

W dniu 23 września 2005 r. powód W. G. wniósł skargę na przewlekłość postępowania w sprawie z jego skargi o wznowienie postępowania. Skarżący upatrywał przewlekłości postępowania w działaniu Sądu Najwyższego polegającym na wskazaniu w postanowieniu z dnia 24 marca 1998 r., że sądem właściwym do rozpoznania skargi o wznowienie postępowania był Sąd Rejonowy w I. Zdaniem skarżącego, Sądem tym był Sąd Wojewódzki w B. w związku z czym w efekcie do chwili obecnej nie doszło do rozpoznania jego skargi o wznowienie postępowania.

Ponadto, w skardze na przewlekłość postępowania powód W. G. powołał się na okoliczność, że przed wejściem w życie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. Nr 179, poz. 1843) wniósł do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu skargi nr nr 29448/95, 49331/99 i 5038/04 na przewlekłość postępowania sądowego dotyczącego wykonania orzeczenia sądowego, co do którego dotychczas żaden z sądów nie uznał się za właściwy.

W odpowiedzi na skargę na przewlekłość postępowania Skarb Państwa – Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego wniósł o odrzucenie skargi. Podniósł, że postępowanie toczące się przed Sądem Najwyższym pod sygnaturą I PKN (...)/99 zostało zakończone w dniu 23 marca 2000 r., w związku z czym, w świetle art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony... (-) w rozpoznawanej sprawie skarga była niedopuszczalna. Odnośnie do złożenia przez powoda skarg do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego zarzucił, że również ta okoliczność nie zaświadczała w świetle art. 18 ust. 1 w/w ustawy o dopuszczalności skargi w niniejszej sprawie; skarga nr 49331/99, została przez Trybunał odrzucona w dniu 6 kwietnia 2001 r., natomiast skarga nr 5038/04 wpłynęła do Trybunału w czasie gdy nie toczyło się już postępowanie w sprawie I PKN (...)/99.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. Nr 179, poz. 1843), zwanej dalej u.s.n.p.s., skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy nastąpiła przewlekłość postępowania wnoszący w toku postępowania w sprawie.

Wymóg toczenia się postępowania w sprawie ma swoje uzasadnienie w celu skargi na przewlekłość postępowania jakim jest zlikwidowanie opieszałości sądu oraz w funkcji skargi wyrażającej się w wymuszeniu należytej sprawności sądu (art. 2 ust. 1, art. 12 ust. 3 u.s.n.p.s.). Po prawomocnym zakończeniu postępowania, którego dotyczy zarzut przewlekłości, kwestia zlikwidowania opieszałości sądu oraz spowodowania nadania sprawie właściwego biegu staje się bezprzedmiotowe. Wymóg toczenia się postępowania, o którym mowa w art. 5 ust. 1 u.s.n.p.s. warunkuje istnienie przedmiotu skargi. W związku z tym stanowi przesłankę materialno–prawną, której niespełnienie prowadzi do oddalenia skargi (art. 12 ust. 1 u.s.n.p.s.). Nie można przyjąć, że art. 5 ust. 1 u.s.n.p.s. przewiduje jedynie procesowy termin do wniesienia skargi, którego niezachowanie skutkuje odrzuceniem skargi. Przede wszystkim u.s.n.p.s. nie przewiduje instytucji skargi spóźnionej ani odrzucenia skargi z powodu niezachowania terminu do jej wniesienia. Wymienione w art. 9 enumeratywnie podstawy odrzucenia skargi nie obejmują tego rodzaju niedopuszczalności skargi. Również odesłanie do przepisów o postępowaniu zażaleniowym obowiązujących w postępowaniu, którego skarga dotyczy (art. 8 ust. 2 u.s.n.p.s.) nie uprawnia do badania skargi pod kątem jej dopuszczalności. Powyższe odesłanie odnosi się do postępowania toczącego się na skutek skargi a nie do samej skargi; wynika to wyraźnie z brzmienia art. 8 ust. 2 u.s.n.p.s. Ponadto, gdyby przyjąć, że art. 5 ust. 1 wymienionej ustawy w sformułowaniu „w toku postępowania” zawiera termin procesowy to by należało uznać, że termin ten podlega przywróceniu na podstawie art. 168 § 1 k.p.c. w zw. z art. 8 ust. 2 u.s.n.p.s. Tymczasem, ze względów oczywistych nie sposób przywrócić „toczenia się” postępowania.

W rozpoznawanej sprawie postępowanie ze skargi powoda o wznowienie postępowania toczyło się od dnia 11 grudnia 1997 r. do dnia 23 marca 2000 r. Skarga na przewlekłość w tej sprawie wniesiona została w dniu 23 września 2005 r. Wobec braku w tym dniu toczącego się postępowania skarga na przewlekłość była bezprzedmiotowa i jako taka – bezzasadna. Podlegała oddaleniu na podstawie art. 12 ust. 1 u.s.n.p.s. Pogląd o bezzasadności skargi z uwagi na jej wniesienie po zakończeniu postępowania, którego dotyczy skarga wyraził już Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 8 lipca 2005 r. sygn. akt III SPP 72/05.

Skarga powodowa na przewlekłość postępowania w sprawie I PKN (...)/99 Sądu Najwyższego nie mogła być uwzględniona również w świetle art. 18 ust. 1 u.s.n.p.s. Wymieniony przepis stanowi, że w okresie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy osoby, które przed tym dniem złożyły skargę do Europejskiego Trybunału Praw

Człowieka, zarzucając naruszenie prawa do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie, mogą wnieść skargę o stwierdzenie przewlekłości postępowania na podstawie przepisu ustawy, jeżeli skarga do Trybunału została wniesiona w toku postępowania którego ona dotyczy i o ile Trybunał nie wydał postanowienia w przedmiocie dopuszczalności skargi.

W niniejszej sprawie spełnienie powyższych przesłanek wymagało wykazania, że przed dniem 17 września 2004 roku powód wniósł do Trybunału skargę na przewlekłości postępowania w sprawie I PKN (...)98 Sądu Najwyższego, że w tym czasie toczyło się postępowanie ze skargi o wznowienie postępowania i że Trybunał nie wydał orzeczenia w przedmiocie dopuszczalności tej skargi, a ponadto – wniesienia skargi na przewlekłość postępowania w sprawie ze skargi o wznowienie postępowania do sądu polskiego w okresie od dnia 17 września 2004 r. do dnia 16 marca 2005 r. Skarżący powoływał się na złożenie przed dniem 17 września 2004 r. skarg na przewlekłość postępowania do Trybunału. Wobec tego, że do sądu polskiego wystąpił ze skargą w dniu 23 września 2005 r., a więc po upływie 6-miesięcznego okresu z art. 18 ust. 1 u.s.n.p.s., to już tylko z racji upływu wskazanego okresu, bez względu na spełnienie pozostałych warunków z art. 18 ust. 1, skarga podlegała oddaleniu. Okres ten należy uznać za termin zawity (prekluzyjny), po upływie którego prawo podmiotowe skarżącego wygasa. Wprawdzie u.s.n.p.s. nie zawiera stwierdzenia o wygaśnięciu prawa, jak to przewiduje np. art. 568 § 1 k.c., jednakże zwrot „mogą wnieść skargę w okresie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy” przesądza o materialno-prawnej przyczynie niemożności późniejszego wniesienia skargi jaką jest utrata prawa. Podobnym zwrotem określającym możliwość skorzystania przez uprawnionego z określonego prawa w ograniczonym czasie posłużył się ustawodawca m. in. w art. 63 i 69 k.r.i.op., art. 598 § 2 k.c., art. 593 § 1 k.c., art. 1015 § 1 k.c., art. 37 Prawa upadłościowego – rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. (jedn. tekst Dz. U. z 1991 r. Nr 118, poz. 512), art. 89 ust. 3 Prawa upadłościowego i naprawczego – ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. (Dz. U. Nr 60, poz. 535 ze zm.), a nie ma wątpliwości, że przepisy te przewidują terminy zawite. Ponadto, gdyby art. 18 ust. 1 u.s.n.p.s. miał dotyczyć terminu procesowego niewątpliwie ustawodawca użyłby określenia „termin” charakterystycznego dla terminowości o charakterze procesowym, a nie zwrotu „okres”, oraz sformułowania „wnosi się” a nie zwrotu „mogę wnieść”. Również gdyby w/w okres 6 miesięcy traktować w kategorii terminów procesowych to musiałby on podlegać m. in. reżimowi przewrócenia terminu (art. 168 § 1 k.p.c.). Z uwagi na zindywidualizowanie powyższego okresu do czasu

pomiędzy 17 września 2004 r. i 16 marca 2005 r. jego przywrócenie na podstawie art. 168 § 1 k.p.c. wymagałoby przyjęcia fikcji nie tylko zachowania początku biegu terminu rozumianego jako ciąg przypadających kolejno po sobie miesiące ale także fikcję nastania powtórnie dnia 17 września 2004 r. i dnia 16 marca 2005 r. oraz wszystkich dni pomiędzy tymi datami, czego nie sposób przyjąć. Potwierdzeniem zamiaru ustawodawcy w art. 18 ust. 1 u.s.n.p.s. wygaszenia prawa do wniesienia skargi i uczynienia z unormowania we wskazanym przepisie przesłanki materialno-prawnej jest brak w u.s.n.p.s. podstawy do odrzucenia skargi. Jak to wyżej wzmiankowano, u.s.n.p.s. przewiduje w art. 9 wyczerpująco przyczyny odrzucenia skargi a nie ma wśród nich przyczyny w postaci niezachowania okresu, o którym mowa w art. 18 ust. 1 u.s.n.p.s., zaś odesłanie w art. 8 ust. 2 u.s.n.p.s. nie dotyczy badania dopuszczalności skargi.

Z przedstawionych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji (art. 12 ust. 1 u.s.n.p.s.).